

ηwa' wvù bó to saηεε ê Bo'ibulu

Fiεε fi nu ê ηwa' Ibulu wvun e

Κε beene looci kee wee wvù to saηεε ηwa' wvun κε, geenεn ε beene kee λε bó to saη fô bonyii bo Klistu le bò nu Bo'ibulu. Bo'ibulu nu diee di Bojuu le dimew. Bó to saη keege λε Bojuu bò to nu ε lese wase fitele yî Klistu le emey κε eleeme yî dvú le, naa no boηgew to cim too fô bó le jé le jé le. È to nu ten keege é bó ekiεε λε moηkan mo monfem mò Jisot to dvú kenke mvungay fele mo moyvuum. Bó to saη ten keetefe bó λε bó ekeè λε fiεε fi Nyo' nu ε kaw bonyii dvú nu ε κε fí yaa nu ke esoy kuse κε. Bó nu ε duηce λε mwεem mvù Klistu wvù Waa Nyo' nu ε to dvú fele mvu bonyii bo ntum Nyo' bo fwele le, njefo mvubole to nu κε lo binjinjin, ε Klistu ε to wase bô mwεem mvù è nu mvu keceey.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun e

1:1-3 Klistu looci nu wunte Nyo' keβεε

1:4-2:18 Klistu fele bonceendaa bo Nyo' le

3:1-4:13 Klistu fele Muses bô Yoshua

4:14-7:28 Klistu nu cee ncese wvù fele bocee ncese bocii

8:1-9:28 Moηkan mò Klistu to dvú fele mo moyvuum

10:1-39 Ncese wvù Klistu to γεε fele boncese bocii

11:1-12:29 Ekumε keeese fitele yî Nyo' le

13:1-25 Ntefe wvu fokemεse

Nyo' nu ε jeme wase ê beene ε è nu diuw Waa we le

¹ È to shee nu fwele, ε Nyo' jemyi ê bo'icee boσεεbeene dew bonyii bew bo ntum e bokaj e nteen bô ê jé le jεey

jεεy. ² Geenen, è dioo nu ediuw eyan yo fokemese le, wvú ε jeme wase ê beene ε è nu diuw Waa we le. È nu Waa we wvun wvù wvú nu ε gee le wen nu ke enya fiεε ficii can ye le é wvú esaakè. Ε è nu wvú wvù Nyo' to bomεε woη bô fiεε ficii can ye le. ³ N'yuw Nyo' lawkene yî ye le, ε wvú nu wunte Nyo' keβεε. È nu wvú wvù gee ε εbule bô nshε se nu dvú. Ε wvú gee ε è nu bô diεw ye yî keηke mvungay e. Wvú to nu ε man bibefe bisεεbeene. No wvú man nonen mum ben we shii ê ebo ke εεεy ke Nyo' Bvukuke le.

Waa Nyo' kuuke fele bonceendaa bo Nyo' le

⁴ Fí ε mum ε no nu le Waa Nyo' kuuke naa baay fele bonceendaa bo Nyo' le, ke leηleη no diee di Nyo' teηe wvú dvú kuuke naa ten baay fele dibole. ⁵ Beene kee le wvú kuuke lo njefo ke nceendaa Nyo' mvu nu dvú wvù Nyo' ke nu ε yuu wase gay ê wvú le,

“Wo nu Waa wεm,

ε eben nu ε me ε ηgay wase le me nu Ico” ke.

Ε ke mvu nu dvú wvù wvú ke nu ε yuu wase jeme ekume wvú le,

“Me nu ηke enu Ice,

ε wvú nu Waa wεm” ke.

⁶ È to nu kefew kè Nyo' to nu keetum Waa we wvu fwe wvun yî woη wvun e, ε wvú gay le,

bonceendaa bowene bocii ewvumtè wvú.

⁷ Ε fiεε fi Nyo' to jemyeε ekume bonceendaa bew nu le,

wen gee ε bó nu diεwε fwefwe le,

gee ten ε bó bô nu bonyii bowene bo lemme le

nu diεwε elem ε ηguy e.

⁸ Ε dioo tu fô Waa we, ε wvú gay le,

1:2 5:8; Jon 1:2; Kolo 1:16; Ibu 11:3 1:3 2Kol 4:4; Kolo 1:15 1:4 Efε
1:21; Fili 2:9 1:5 Mben 2:7; 2Sam 7:14; Mat 3:17; Lem 13:33; Ibu 5:5
1:6 Mben 89:27; 97:7 1:7 Mben 104:4 1:8 Mben 45:6-7

“O Nyo', wo nu ke eshii yî kawla wo le esaake sekecii se
ηka.

Nce wvu teytesy nu ke enu ketoome ke bvunfon bwuw e.

⁹ Wo kooηke ε è nu fiεε fi teytesy, bane fi befe.

Nonen me wvù Nyo' wvù nu Nyo' wo

ε mum ε mbense wo ε nfey ηgoo yo,

no me nu ε n'yefe wo bô nsusu bonfon yî è nu yi bvujonke.”

¹⁰ Ε wvù bvuu jeme ten ê Waa we le,

“Tata, è nu wo wvù to bomεε nshe fonkew,

ε mwεem mvunciim mvù nu we nu lemme di ebo kuw e.

¹¹ Mwεem mvun nu ke eka, geenen é eshεε ke wo.

Mvù nu ke eyvumen diewe ndvù le.

¹² Wo nu ke ekewe mvù diewe kekum e.

Mvù nu ke ekumen diewe no ndvu ké kpwe ncom.

Geenen wo nu ke emey ke nu no wo nu.

Ke bilum biuw nu ke eyuu eka ke.”

¹³ È nu nceendaa Nyo' mvu wvù la wvù Nyo' ke nu ε yuu
wase gay ê wvù le,

“Shiile ê ebo kem ke εεεy e,

egen ebuy kefew kè me nu ηke enjike

bonyii buw bo bvuban e ê wo ejise

diewe kedvuushεε ke bikaa biuw e,

é wo etome bikaa yî bó le?”

¹⁴ Bonceendaa bo Nyo' le ban nu ke lo biyoy bì lemte Nyo'
le, ε wvù tumte ε bí ghane fici bonyii bô nu ke ekeηke
mboyma.

2

*Fo beene emwase mboyma wvù Jisos to ghane fewci ekume
wvù ke*

¹ Fí ε mum ε no nu le beene keŋke keegeε bvufee naa ntay yí fiεε fi beene to yuwεε le, wvu le fo beene ke ene ebvuyte lo ke. ² Beene kpwaake le, é bontum bò bonceendaa bo Nyo' le to teete fwele to nu fiεε ε fí temyi naa baay, é wee ké eŋgoy mvu keεεε etun keege no bó gayte, é mweten keŋke nlawma wvudvu ke leŋleŋ, ³ é ke ege la é beene enu se bó ε yen ηgew fen ε beene ε jo mboyma wvù kuuke wvun ke lo ncew? Mboyma wvun to yaw Tata Jisos no fewci ekume wvú, ε bonyii bò to yuwεε no wvú fewci ke mum tom ten keceεy kedvu no bó to fewci é beene. ⁴ ε Nyo' ten to nu ε tom bô mwεεm mvù dunji mvungay mvu mwew noo biŋghaw bi mwεεm e noo mwεεm mvu diuw wvù yumεen e mvù bó to gee. ε wvú bvuu gawce nnyá Keyoy ke Yuule no wvú to shieele keetom dvú.

Jisos nu wee wvù nu ε ceε je mboyma fô beene le

⁵ Nyo' to baa gee woŋ wvu fwe wvù bese fewci ekume wvú wvun le è nu ke esaake bonceendaa bew ke. ⁶ Bó nu ε saŋ bvudvuu bvumew e é ŋwa' Nyo' le ekume saaka wvun le,

“Wee wvu wum nu naa la wvù wo kpwaake ekume wvú? Waa wee wvu wum nu naa la wvù wo keŋke shiee we?

⁷ Yí kefew e nen caan nu ε wo to ge ε wvú no nu yí bvudvuu le

ε bvú nu ekuse jo bvυ bonceendaa buw e.

ε wo ke ghaa wvú ε wvú no keŋke bvukuke bô n'wvum.

⁸ Wo nu ε gee mwεεm mvunciim ekuse jo wvú, wvú ε no saake.”

No Nyo' to gekeε mwεεm mvunciim ekuse jo wee wvu wum, fiεε fimew baa bvuu nu dvú fi nu se fí nu é wvú

ekuse ke. Naa no fí cim nu nonen, nu ε ke beene yene wase le mwεem mvunciim nu ê wee wvu wum ekuse ke. ⁹ Geenen Jisos nu wee wvù beene yene le yî kefew e nen caan nu ε Nyo' to ge ε bvudvuu bwew no nu ekuse jo bvu bonceendaa bew e. Ε Nyo' ke bense wvú ε wvú no keŋke bvukuke bô n'wvum njefo wvú to nu ε yen ηgew kpwe, wvu le wvú ekpwe kpwe wee tfuu nje mbuwma wvu Nyo' fô bonyii le. ¹⁰ È nu Nyo' wvù ge mwεem mvunciim, ε mwεem mvunciim nu mwew. No wvú to gomte le wen nu ke ejo bonyii bocii bô è nu boom bew é bó eley bvukuke bwew e, ε fí mum no nu naa leŋ le wvú ege é Jisos eyen ηgew wvu le wvú enù ε wvú ε kpwenten ε gen ε mese wee wvù eceε je mboyma fô bó le. ¹¹ Wvú wvù Jisos wvù gee ε bonyii se yuule ê Nyo' ejise, nu ε bô bonyii bodvu bô wvú gee ε bó yuule, keŋke Icee bó mwaan. È nu fiεε fi ke wvú wuumene keeteŋe bó le boom bo bwee wen e ke. ¹² Wvú to nu ε gay ê Nyo' kefew kemew e le,

“Me nu ŋke encawsee diee diuw we ê boom bo bwεem e ente.

Me nu ŋke en'yemte mbensee wo ê kentaashe kebole ente.”

¹³ Ε wvú bvuu gay le,

“Me nu ŋke engeε bvufee bwem yî Nyo' le.”

Bvuu kase gay le,

“Me wvun fen bee boom bô Nyo' nu ε nya ê me bocii.”

¹⁴ No boom bô wvú gayte ban nu bonyii ε bó keŋke nyam ye bô εleme, ε wvú wvù Jisos mum jo ten nyam ye wee wvu wum, wvu le è nulo é wvú ke ekpwe keengoy dεwle wvù keŋke mvunŋgay mvu kpwe le. ¹⁵ Ε wvú ke ge nonen mum bvuse bonyii bô to cee bvunfaw e yî nshii wvubole tfuu

2:9 Fili 2:8-9 **2:10** 1Kol 8:6; 12:2; Lem 3:15 **2:11** Mat 25:40; 12:50; Jon 20:17 **2:12** Mben 22:22 **2:13** YESa 8:17-18 **2:14** 2:17; Jon 1:14; Jon 8:44; 12:31; 1Jon 3:8; Mwm 12:10 **2:15** Lum 8:21

njefo bó to fane kpwe. ¹⁶ Fí looci yuule naa ntay le ke wvú to keŋke shiee ε è nu fô bonceendaa bo Nyo' le ke. Wvú to keŋke ε è nu fô kfuu di Ablam e. ¹⁷ È nu fiεε fi to gee ε Jisos se tu diewe boom bo bwee le yî fiεε le ficii, wvu le wvú enù ekole ke bocee ncese le kebole wvú camte shen fô bó le, ε wvú ε lese ten fitele yî lemme di Nyo' le keege keman é Nyo' eleeshe bibefe bibole. ¹⁸ No wvú to yεεε ηγεω, ε mmom to fô wvú le, wvú ε mum ε no kee no è nulo é wvú efii bonyii bò mmom too ten fô bó le.

3

Jisos kuuke fele Muses

¹ Nonen boom bo bwεem e bò è nu bonyii bo Nyo' le, ε bó ε tee ten bó le bó ke eley woj wvu we le, ben egεε bvufee yî Jisos e. Wvú nu waa ntum Nyo' bvuu nu ekole ke bocee ncese le ke mbee wvú beene ké no seje ê bonyii le. ² Wvú to lemte bô fitele fiew ficii fô Nyo' wvú to gεkeε wvú le wvú elemtè wvú le ke no Muses ten to lemte bô fiew fitele ficii yew dvu Nyo'. ³ Geenεn, Jisos nu wee wvú bó ebenseè ntay fele Muses ke lεŋlεŋ no wee ké bomte yew ε bó no bensee wvú fele yew yidvu. ⁴ Ke yew mi nu dvú yì nu se è bom wee ke. Geenεn, Nyo' nu wvú bom mwεem mvunciim. ⁵ Muses to lemte naa ntay bô fitele fiew yew Nyo' le yicii diewe waa lemme le. ε mwεem mvunciim mvù wvú to gee to tomte ε è nu fiεε fi Nyo' to nu keeke eyuu ejeme. ⁶ ε Klistu ke lem ten yew dvu Nyo' bô fitele fiew ficii ε è nu diewe waa yew e. Yew Nyo' yin nu beene fen é beene leeme temyi yî fiεε fi beene nu ε kuu shém ε no taale fwe yî dvú le bô kembense ye.

Fo wee emwase fiεε fi Nyo' le ke

2:16 Yεsa 41:8-9 **2:17** 4:14; 5:2; Fili 2:7; 1Jon 2:2 **2:18** 4:15; Mat 4:1-11 **3:1** 4:14 **3:2** Ktj 12:7 **3:6** 5:8; 3:14; 4:14; 6:18-19; 9:28; 10:22-24, 35; 13:14; Kolo 1:23; Fili 3:20; 2Tim 4:8

⁷ Beene eyuw le fiεε fi Keyoy ke Yuule to gayεε. Kí to nu ε gay le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ê ben εben,

⁸ fo ben etεme bikuu diεwε no bo'icee bonen to sεεnene bô bo Nyo'

diiu di bó to momte Nyo' ηkpwaante κε.

⁹ È nu jó jó bo'icee bonen to momεε me wvù Nyo',

yen binghaw bi mwεεm e bì me nto ηgee fô bó le yî bilum e mbaanyε.

¹⁰ Nonen ε me nton'ye shém bee engokε ke bonyii le kedvu, mum ηgay le,

‘Κε mvuntelem mvubole ké no nu naa lo yî yem e κε.

Bó baa kee wase je yem κε.’

¹¹ Ε shém ton'ye me ε me nlew lo le,

‘Κε è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bwem bvunlεεten e κε.’”

¹² Boom bo bwεεm e, ben emum eyenè fo wee mvu ben e enù dvù wvù κεηke fitele fi befε, fi tune keebεε Nyo' le, nulo ege é ben enε ebase jim ê Nyo' wvù κεηke nshii le κε.

¹³ Fiεε fi ben κεηke keεgee nu le ben etεetè bikuu binen εdiuw εcii, no kefew kin nu kí kè bó teηε ê ηwa' Nyo' le le,

“εben.” Ben egeè nonen fo fiεε fi befε fimew ke enε elεwce wee é wvù enε etemyi ekole. ¹⁴ Ben ekeè le beene nu wase fiεε fimwaanη beene ε bo Klistu fen é beene ε mεy ε no jici fiεε fi beene to leeme wase yî dvù le fwele ε gen ε mεse.

¹⁵ Ben ekumyì fiεε fi le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ê ben εben,

fo ben etεme bikuu diεwε no bo'icee bonen to sεεnene bô bo Nyo' κε.”

¹⁶ È nu baa bò to yuwεε ε Nyo' ε jeme ê bó ε bó mwase lo no sεenene bô wvú? Kε è nu bonyii bocii bò Muses to joε Ijiw buy bô bó le? ¹⁷ ε è nu baa bodvu bò Nyo' to ton'yεε shém bô bó yî bilum e mbaanyε? Kε è nu ke bó bò to geε bibefε, ke kpweken ηkpwaante jodvu le? ¹⁸ ε è bvuu nu baa bò Nyo' to lewεε le ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bvuwene bvυ nλετεn e ke? È nu ke bó bodvu bò to tεmyi bikuu le? ¹⁹ Nonen beene nu ε yen le ke bonyii bodvu to nulo egeη eley bvudvuu bvudvu le ke, njefo bó to baa lese fitele yî Nyo' le ke.

4

Ekumε keeley nλετεn wvù wvu Nyo' le

¹ Fí ε mum ε no nu le ηkawma wvù Nyo' to γεκεε le bonyii nu ke eley nλετεn e beε leeme ke fó. Nonen beene emum eyenè fo bó ke dioo etaa eyen ε wee mvu ben e baa ekocεn keeley wvú le ke. ² Saaka wvù jee wvun nu ε to wase fô beene le ke λεηλεη no wvú to toε fô bó le. Geenεn, saaka wvudvu wvù bó to yuwεε to baa fi bó ke, njefo wvú to to fô bó le ε bó fanje yaa bee wvú le ke. ³ Fô beene bò nu ε bee wvú le nu ε beene nulo eley nλετεn wvudvu le. ε bonyii bomew ba nu ε Nyo' to gay le,
 “Shém to nu ε ton'yε me, ε me nlew lo le,
 ‘Kε bó nu ke eyuu eley naa lo nλετεn wεm e ke.’”

Nyo' to jemyi nen, naa ε lemme diew to ka wase fonkεw seke wvú to bomεε woj. ⁴ Beene kee le bó nu ε saη ê ηwa' Nyo' le bvudvuu bvumew e ekumε diuu di εdiuw esooshwiw ê yin je le le,

“Nyo' to nu ε lem lemme diew dicii,

ε è ke dioo yηnsen εdiuw esooshwiw ε wvú λετεn.”

⁵ ε dioo nu bvudvuu bvù bó be jemyi wase fó bwε le, wvú

ε bvuu ε jeme le, “Κε bó nu ke eyuu eley naa nλετεν wem e κε.” ⁶ Fí nu keceey le nλετεν wvun βεε κε φό. Ε bonyii bomew nu ke eley wvú le. Ε bonyii bò to yawee yuw saaka wvú jee wvun to baa ley nλετεν wvun e njefo bó to nu ε yuw, geenen tun keege no wvú gayte. ⁷ Nonen ε Nyo' mum kase gee diuu dimew di wvú teje le “Εβεν.” No wvú gekεε ke mum jeme diuw Nfon Dawe le ε bilum ε fey wase nteen no bonyii bodvu to tunee keege no wvú gayte. Ε fiεε fi wvú to jemyeε nu fí fi beene be yuuke wase le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ê ben eben,
fo ben eteme bikuu κε.”

⁸ É è nu le bvudvuu bvú Yoshua to joe bonyii gen ley bò bó fó to nu wase bvudvuu bvú nλετεν e bvudvu, tu κε Nyo' to bee ebvuu ejeme ekume diuu dimew le è nu di nλετεν e κε. ⁹ Fí ε mum ε no nu le diuu di nλετεν e βεε dvú fwe fô bonyii bo Nyo' le diewe di Nyo' to λετενεε dvú die le. ¹⁰ Fí ε no nu le, é wee ley nλετεν wvun e, tu mweten ε λετεν wase yî lemme diew e dicii ληληη no Nyo' to λετενεε yî diew lemme le. ¹¹ Nonen beene emomtè ntay keeke eley nλετεν wvun e, wvu le fo wee mvu ke egbwe le è base ekole kè temyeen wvú diewe bonyii bo fwele ba le κε. ¹² Ben ekeè le diew Nyo' κεηκε nshii, lemte. Yí koole fele nyo yì bó nu ε fon biba bicii. Yí ké no leyte gene buyte fô nshii bò keyoy ke wee le taashi, leyte ten ê biyuj bò bikufe bi wee le. Yí ké no bwaashi bonkpawce noo mwεem mvù nu ê fitele fi wee le. ¹³ Κε fiεε nu naa lo dvú fi Nyo' nu ε bom fi nulo enyiime ê wvú ejise κε. Mwεem mvunciim yen'yi ê wvú ejise endan. Ε è nu wvú wvú beene κεηκε keeke etaje diuw ê wvú fwe.

Jisos nu ekole ke bocee ncese le ke baay

¹⁴ Nonen no beene be ε gay wase le beene kenke ekole ke bocee ncese le ke baay, kè è nu Jisos wvù Waa Nyo', ε wvù ε ben wase ε tosen εbulε ε gen fowe, beene emum ejicì mbee wvù beene ké no seje ê bonyii le ntay. ¹⁵ Ke ekole ke bocee ncese le kesεεbeene kin nu wee wvù nulo emaa kewεεεε kesεεbeene wvu le wvù ecamtè shém fô beene le ke. È nu wee ε mmom to to wase ten fô wvù le jé le jé le no yí too fô beene le, geenεn ε wvù fanε yaa ge kebefε ke. ¹⁶ Nonen beene emum ebencì too mbew kawla mbuwma Nyo' le se nfan wvu le wvù ecamtè shen fô beene le, é dioo nu kefew kè fiεε ghaake beene é wvù ebuw beene bô nfi we.

5

¹ Beene kee le bó ké baale ekole ke bocee ncese le ê bonyii enteleη egεε le wvù elemtè Nyo' le nje bonyii, ε wvù mum no joo nnyá bonyii feese ê Nyo', gee ten boncese fô bibefε bi bonyii le. ² No wvù wvù cee ncese nu ten ε wvù wεyi jé le nteen, ε wvù mum no kee keenu nyεkeey bô bonyii bô yaa kee ke mwεem bvuyte lo le. ³ Nje kewεεεε kew kin, ε wvù mum no kenke keεgee boncese fô biew bibefε le ke leηleη no wvù gee fô bi bonyii bomew e. ⁴ Ke wee nulo ebense ekole kew le wen enù ekole ke bocee ncese le ke. È ké baa Nyo' mwεten ke leηleη no wvù to balεε Elon. ⁵ È nu ke leηleη no ke Klistu to baa bense ekole kew le wen enù ekole ke bocee ncese le ke. È to gεke Nyo' wvù mum gay le,
 “Wo nu Waa wem,
 ε eben nu ε me ε ηgay wase le me nu Ico.”
⁶ ε wvù bvuu gay bvudvuu bvumew e ten le,
 “Wo nu cee ncese wvù mεy lo ê je yì Melkisedek nu jó le.”

4:14 5:8; 8:1; 2:17-18; 3:1; 5:1, 4-6; 7:24-28; 8:3; 9:7, 11 **4:15** 2:18; 5:2; 7:26;
 9:12; 1Jon 3:5 **4:16** 10:19 **5:1** 4:14 **5:2** 2:17-18; 4:15; 7:28 **5:3**
 7:27; 9:7; LEW 9:7; 16:6, 15 **5:4** Ksm 28:1 **5:5** 1:5 **5:6** Mben
 110:4; Ibu 6:20

⁷ È to nu seke Jisos to nu fokuse fɛn, wvú to ké no bunlee sekecii lɛke fô Nyo' le, beele foweewe shiwise misɛm fô wvú wvù Nyo' wvù nulo efi wvú can kpwe le. No è to nu wee ε wvú fane bvuu wvumte Nyo', ε Nyo' mum yuw bunle ye. ⁸ Naa no Jisos to nu Waa Nyo' nonɛn, boɲɛw bô wvú to yɛɛɛ to nu ε ge ε wvú yɛɛyi keeyuuke kɛ ε è nu Nyo' le. ⁹ ε Nyo' ke ge ε wvú no nu wee wvù nu ε kpwentɛn ε gen ε mɛse, wvù eboysee bonyii bô yuuke wvú le. ε mboyma wvun nu wvù nu sɛ ɲka. ¹⁰ No Nyo' gee nonɛn mum gee wvú lɛ wvú enù ekolɛ ke bocee ncese le diɛwɛ Mɛlkisɛdek e.

Fo wee Klistu ebvuu etfiw bika kɛ

¹¹ Mwɛɛm nu dvú nteen mvù bese bɛɛ kɛɲke keejeme ekumɛ saaka wvun. Geenɛn fí tɛmyi keenɛle é fí eyuu fô ben e, nɲefo ben nu ε nɛ wase ε no lɛɛ baay keeyuw fiɛɛ. ¹² É è be nu ê lɛɲ e, tu è be yɛɛyi wase ben bonyii kɛseen. Ben ε kaa ε nɛ ε no nu lɛ bó ebvuu ekase eyɛɛyi lo ben bô mwɛɛm mvu ekumɛ diɛw Nyo', ε è nu mvù bó ké yaw kɛw yî dvú le. Ben bɛɛ diɛwɛ mvunlɛy mvu boom e mvù bɛɛ yamte ε è nu emben, ε bó baa diɛɛ wase mwɛɛm mvudien mvù tɛmyi kɛ. ¹³ Kɛ è nulo é wee wvù bɛɛ yɛɛyi lo diɛw Nyo' ekee fiɛɛ fi lɛɲ ê Nyo' ɛjise kɛ. Wvú nu diɛwɛ finlɛy fi wan e fi bɛɛ yamte ε è nu emben e. ¹⁴ Mwɛɛm mvudien mvù tɛmyi nu ε è ké no diɛɛ bonyii bô nu ε bó ε taw wase. Boban nu bonyii bô nu ε bó ε yɛɛyi wase keetaasse mwɛɛm kee jɛɛy jɛɛy mvù jee bô mvù befe.

6

¹ No fí nu nonɛn, beene emum ecinɛ n'yɛɛyi wvu ekumɛ Klistu wvù wee ké yaw kɛw yɛɛyi le, egenè fwe ε è nu

5:7 Mat 26:36-46 5:8 1:2; 4:14; 6:4-6; 7:3, 28; 10:29; Jon 1:34; 4:15; Fili 2:8
 5:9 7:27 5:10 5:6; 6:20 5:12 1Kol 3:2 5:14 13:9; Lum 16:19; 1Kol
 14:20; ɛfɛ 4:14 6:1 9:14

yî wvu bonyii bò nu ε taw wase le. Fo beene ebvuu ekew eleesè kenffuy ke n'yεεyi le kè le bonyii ekumen mvuntelem mvubole yî gee dibole di nulo etoo bô kpwe, noo n'yεεyi wvù le bonyii else fitele yî Nyo' le κε. ²Κε è nulo ten é beene ebvuu ekew eyεεyi lo ekumε no bó cuke bonyii, * bô keεgeεle can yî bonyii le κε. ε κε è nulo é beene ebvuu ekew eyεεyi ekumε mbuy wvu yî kpwe le bô ekumε nsaw wvù nsumten wvudvu nu wvù mey lo κε. ³Mwεεm mvun nu ε beene nulo ecine dvú egenè fwe fen ε Nyo' ε fi. ⁴Beene ecine dvú njefo é bonyii nu ε bó to yuuse wase bó yî fiεε fi Nyo' le, ε bó ε mom wase nnya yì nen'yi fowe, ε bó ε kenke wase ten Keyoy ke Yuule, ε ne ε kase ε tfuw bikaa, tu κε je nu naa lo dvú yì è nulo é bó ebvuu ege é bó ekumen mvuntelem mvubole ekase etu jim κε. ⁵Boban bonyii nu ε bó ε mom wase bvujonke bvu diεw Nyo' le ε yuw, ε bvuu ε kieε mvunγay mvu nshii wvù too le. ⁶É bó ley wase mwεεm mvun e, ε kase ε tfuw bikaa, tu κε je bvuu nu dvú keεge é bó ekase ekumen mvuntelem mvubole etu jim κε, njefo fiεε fi bó ge nu ε bó kaase joo ε è nu Waa Nyo' taa yî kentam e bô can yibo, shoose ya le. ⁷Wεε wvù jaη gbwee yî dvú le sekecii ε wvú nyaa mwεεm mvù bonyii bò bó lem wεε wvudvu nje bó le bó eboytè yî dvú le, ké no kenke kembonen ke Nyo' le. ⁸Geenen, é è kuu bisafe bô bíay wene dvudvu, tu è nulo é bó eciese lo wvú, ke emum ene eton lo.

⁹Nsáa yese shém, naa no bese cim jemyi nen, bese kee le ben leeme finen ε è nu yî mwεεm mvù jee fele mvubole, ε è nu mvú mvù too bô mboyma fô ben e. ¹⁰Κε Nyo' nu Nyo' kenlow wvù nulo ke edaaye lemme dinen di ben lemte

6:2 Jon 3:25-26; Lem 19:1-6 * **6:2** Ncukε bonyii wvun jemyi ten ekumε wvù Bojuu to ké no gee. **6:4** 2:1-3; 5:8; 10:26-29; 12:25; Mat 12:31; 1Jon 5:16 **6:8** Mat 13:7, 22 **6:10** 10:32-34; 13:1; 1Jon 4:7-12, 19-21

noo keŋkoŋen kè ben duŋci ε kew lo ε to ε buy keseen e fô bonyii bò è nu bew e nje ye ke. ¹¹ Shiee wese baay nu le wee bô ekole kew eleemè ke yî fifie fiee le nonen egen emese, wvu le ben ke ekeŋke fiee fi ben nu ε lese bvufee bvucii ε no taale fwe yî dvú le. ¹² Fo ben egeè ŋgoy ke. Ben eberŋen bonyii bò to leseε fitele yî Nyo' le, no kuule shém se ke keŋke fiee fi Nyo' to kawεε.

Ke Nyo' ké kumen ŋkawma we ke

¹³ Ben ekume seke Nyo' to gee ŋkawma ê Ablam. Wvú to dioo gee kan ε è nu diee diew di wvú wvù Nyo' le, njefo ke wee mvu to bvuu nu dvú wvù kuuke fele wvú, wvù wvú ekan diee diew ke. ¹⁴ Wvú to dioo kan gay le, “Keceey, me nu ŋke embuw wo enge é boom buw elone lo.” ¹⁵ No Ablam yuweε nonen, mum no nu nyεkeey, ke mum ghan keŋke fiee fi Nyo' to kawεε fidvu. ¹⁶ È nu keceey le wee ké diee kelew ekan ε è nu diee di wee wvù kuuke fele wvú le, ε kelew kedvu mum sumten nsaw. ¹⁷ È nu ke leŋleŋ no Nyo' to dioo gee ŋkawma no gomte keege le bonyii bò nu ke ekeŋke fiee fi wvú kaw fin, ekiε naa ntaŋ le ke wen ké kumen fiee fi wen gomte ke. ε wvú dioo kaw mum die kelew. ¹⁸ No Nyo' to kawεε kase die kelew nonen, ε mwεem mvun mum buy mvunfεem mvù è nulo bó saa ekumen ke, njefo mvú to buy ε è nu diuw Nyo' le, wvù yaa nu naa lo embiay mbiay ke. Nonen beene bò nu ε lewte wase ε beε ê wvú ekuse emum ekeŋkè mvuntelem mvù temyi keekaanten fiee fi bó nu ε gee beene ε no taale fwe yî dvú le. ¹⁹ Fieε fin fi beene taale fwe yî dvú le nu fi jici mvuntelem mvuseεbeene le ceey ceey, temyi diewe keŋ'wow e fo mvú ebuuke. È nu fí fi nu ke ege é beene efey eley egen ente fô kecee ke Nyo' le ejim jo ndvu yì

bó nu ε shɛŋke ε barj jó dvú le. ²⁰ ε è nu fò fò Jisos to leyεε wase diεwe nsafwe wesebeene le keekene bvudvuu ê beene. Wvú nu εkolε ke bocee ncese le wvù mɛy lo ê je yì Melkisédek nu jó le.

7

Ekumε cee ncese wvù Melkisédek

¹ Melkisédek wvun to nu Nfon wvu Salem, bvuu nu cee ncese Nyo' wvù nu εkolε ke Mwεem Mvunciim e. ε è ke no nu kefew kemew e, ε Abl'am laa jem yuwyε bonfon nteen. ε Melkisédek ke tasen bô wvú no wvú to kfuuyi, mum laŋ kembonen yî ye le. ² ε Abl'am gaw mwεem mvunciim mvù wvú to yowεε gbwen jem e biba yuufe, nya keba kemwaan̄ ê Melkisédek. Cee ncese wvun nu ε diee diew duŋci mwεem mvunfεem. Fi fwe nu le wvú nu “Nfon wvu Teytey” no diee diew di Melkisédek duŋci. ε fi bii fò nu le wvú nu “Nfon Nyekeey” njefo wvú to nu Nfon wvu Salem. * ³ Kε wee kee ice bô bwee kenεε kfuu diew ke. ε ke wee kee ten seke bó to bokεε wvú kenεε seke wvú to kpweε ke. Wvú nu cee ncese wvù mɛy lo diεwe Waa Nyo' le.

⁴ Ben ke etaa eyen wee wvù è to nu Melkisédek wvun! Wvú to nu naa lo wee ε wvú kuuke. Naa ε Abl'am wvù to nu cee kfuu di bonyii bo Israel e ke yow mwεem gbwen jem e to dvú gaw biba yuufe, mum nya lo kemwaan̄ ê wvú.

⁵ Fi ekumε boom bo Lεwe le bô to ké no lemte lemme di bocee ncese le nu ε bvudvuu bvumew to jemyi ê bonci bo Muses e le bó efii mwεem ê bonyii bo Israel keba kemwaan̄ ente jo yuufe, naa no bonyii ban to cim nu boom bo bwee bó le, ε bó bocii nu boom bo Abl'am e. ⁶ Kε wee wvun to nu wee kfuu di Lεwe le ke. Geenεn ε è fi wvú mwεem

6:20 4:14; Mben 110:4; Ibu 5:10; 7:1-4 **7:1** Kej 14:17-20; Ibu 5:6 * **7:2** Salem nu le, “Nyekeey” ε è nu diee di kelaante kè Jelusalem e, ε bó ε ci lo. **7:5** Ktj 18:21

ê Ablam keba kemwaan ente jo yuufe, lan kembonen yî ye le, ε Ablam nu wee wvù Nyo' to gee nkawma ê wvù. ⁷ Κε è nu kemañen le wee wvù laañke kembonen yî wee mvu le kuuke fele wee wvù wvù laañke kembonen yî ye le κε. ⁸ Bocee ncese bo ê kfuu di Lewe le ban to fii mwεem ê bonyii keba kemwaan ente jo yuufe, ε bó bodvu bð fii nu bonyii ε bó kpwee. Geenen Melkisedek wvù to fie mwεem keba kemwaan ente jo yuufe ê Ablam nu ε Ŋwa' Nyo' seje ê beene le è nu wee ε wvù to fele. ⁹ È nulo é bó egay le Lewe kebee wvù kfuu diew to fii mwεem ê bonyii keba kemwaan ente jo yuufe to nu ε nya mwew mwεem ê Melkisedek can Ablam e. ¹⁰ Bó nulo egay nonen njefo seke Melkisedek to tasenεε bð Ablam nu ε wvù wvù Lewe to bee ê bvulew bvù Ablam wvù è to nu icee cee cee bó le.

¹¹ É è fen to nu le lemme di kfuu di Lewe le to gee diwe bocee ncese le to nu ε kocen keege é bonyii enu teyey ê Nyo' ejise, tu shiee wvumvu cee ncese to bee ebvuu enu wvu la? Beene kee le Nyo' to nya bonci ê bonyii bo Islael bii lemme di bocee ncese bo ê kfuu di Lewe le to gee. Fí dío nu nonen, bó kaa ε gay le wvuwe cee ncese keñke keeke enù ê je yì Melkisedek nu jó le, efey keenu ε è nu ê je yì cee ncese wvu ê kfuu di Elon e nu jó le neε le? ¹² Beene kee le kfuu di bocee ncese le ké kumene, ε fí no nu shiee le keekumen ten bonci. ¹³ Wee wvun wvù beene jemyi ekume wvù, nu ε wvù to buy ê kfuu dimew e jεεy, ε wee ke baa yuu buy wase ê kfuu didvu le elemte fð ketan ke ncese le κε. ¹⁴ Wee wvun nu Tata wesebeene. ε è nu keceey le wvù to buy ê kfuu di Juda le. ε Muses to ke baa yuu jeme fiε ekume kfuu din seke wvù to jemyi ekume bocee ncese κε.

Jisos nu cee ncese ê je yì Melkisedek nu jó le

¹⁵ Fíεε fin fi beene jemyi ekumε fí nu ε looce ε duņce ye no cee ncese wvumvu nu ε buy wase diewe Melkisedek e.

¹⁶ Wvú nu ε ne ε tu cee ncese ε è yaa nu ê je yì nci jemyi le no wee keņke keenu ê kfuu di bocee ncese le ke. Wvú nu cee ncese ε è nu yî mvuņgay mvu nshii wvú yaa kaa ke le.

¹⁷ È nu fíεε fi bó nu ε saņ ekumε wvú le,

“Wo nu cee ncese wvú mey lo ê je yì Melkisedek nu jó le.”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le, je yi yvum yì bó to gee mwεem jó nu ε bó ε fuwyε wase yiye, njefo ke yí bvuu keņke mvuņgay keεε lemme ke. ¹⁹ [Ke bonci bo Muses e to ké ge fíεε ε fi jon gen mese ke.] Geenεn, keseen nu ε Nyo' ε duņce wase je yì jee ntay yì beene egεelè bvufee yì dvú le yì fele yiye. È nu yì yì beene fele jó se too nceencee fô Nyo' le.

²⁰ ε keebvuu ebise fó nu ε Nyo' to dioo gεεle cee ncese je yi fíε yin, die kelew, ε ke wvú to ké die kelew seke wvú to gεεle bomew ba ke. ²¹ Geenεn, ε wvú ke dioo gεεle wvun, die kelew ekumε wvú gay le,

“Me wvú Tata nu ε me ε ndie kelew,
ε ke me nu ŋke eņkumen diew yem ke,

‘Wo nu cee ncese wvú mey lo.’ ”

²² Kelew kè Nyo' to dieε kin ε mum ε duņce le Jisos nu wee wvú nu ε ge moņkan mo monfem man ε no leeme temyi fele mo moyvuum.

²³ Bocee ncese bò to shee nu fwele to ké no nu nteen, njefo ke kpwe to nulo ecine wee le é wvú emey egee lemme diew di kecee ncese le ke. ²⁴ Geenεn, Jisos ε no nu fiew cee ncese sekecii njefo ke nshii we keņke kendvuse ke.

²⁵ Nonεn, wvú nulo eboysee bonyii sekecii bò benci too fô Nyo' le fele can ye le. ε wvú boysee nonεn, njefo wvú nu dvú sekecii leke Nyo' fô bó le.

²⁶ Fí nu leņ le beene ekeņkè kfuu kekíε ekole ke bocee

ncese le. Wvú nu fiew wee wvù yuule, ε wvú baa keηke jay keηε nlom yî ye le κε. Wvú nu fiew ε Nyo' ε gawsen wvú fô bonyii bo bibefe le. Nyo' nu ε bense wase wvú, wvú ε ben naa ε fey ebule ε gen fowe. ²⁷ Ke wvú keηke fiew shiee keegeε boncese diwe bikuu bi bocee ncese le, bi to ké no gee boncese ediuw ecii κε. Ε bó to ké dioo gee yaw ge fô bikuu bibole, keekpwan̄sen bibole bibefe, se ke no gee fô bi bonyii le. Wvú to ge fiew we ncese kaη mwaη no wvú to nyaε ekole kew keetaje bonyii dvú. ²⁸ Yî kefew ke bonci bo Muses e nu ε bó to baale naa ε è nu bonyii ε bó wεyi yî nyam ye le le bó enù bikuu bi bocee ncese le. Geenεn, ε è ke dioo nu wase ejim jo bonci ban, ε Nyo' ge ηkawma die kelew, mum baa wase ε è nu Waa we wvù wvú nu ε ge wvú ε no jee gene mεεse sekecii.

8

Jisos nu ekole ke bocee ncese le ke moηkan mo monfem e

¹ Ekole ke fiεε fi beene jemyi ekumε ff le nu κε le, beene keηke kfuu ekole ke bocee ncese le ε è nu wee ε wvú ε shii ê εbo ke εceεy ke kawla Nyo' Bvukuke le fowe. ² Wvú nu wee lemme fô Nyo' nu, lemte cun dvù è nu ceεy ceεy cun yi wvú wvù Nyo' le, ε è yaa kene bonyii κε. È kene wvú wvù Tata Nyo' cun yidvu. ³ Ekole ke bocee ncese le kecii nu ε Nyo' ké baa gee le wvú ejod̄ nnyá yi bonyii feese ê Nyo' bvuū gee ten boncese fô Nyo' le. Nonεn, fí ε no nu shiee le fô wvuwvun cee ncese le keekeηke ten fiεε fi wvú nulo ege ncese dvú fô Nyo' le. ⁴ É wvú be nu fokuse fen, wvú saa enu naa lo cee ncese κε, njefo bocee ncese nu wase

7:27 5:3, 9; 7:25; 9:12, 26, 28; 10:10, 12; Lum 6:10; 1Bi 3:18 7:28 5:1-2, 8; 7:19; Mben 2:7 8:1 4:14; 1:3, 13; 7:25; 10:12; 12:2, 25; Mben 110:1; Mat 22:44; Lem 2:33; Lum 8:34; εfe 1:20; Kolo 3:1 8:2 8:5

dvú bò nyaa nnyá bii no nci Muses gomte. ⁵ Lemme dì bó lemte fokuse fɛn nu kɛ lo nfieesɛn bô kenjinjinjɛn ke di yew dvu Nyo' le fowe. È nɛɛ fiɛɛ fi è to nu seke Muses to nu keekene cun Nyo' yi fokuse fɛn, ɛ Nyo' tefe wvú gay lɛ, “Yɛnɛ lɛ wo nu ɛ kene fiɛɛ ficii fí ɛ no nu kɛ lɛɲlɛɲ diɛwɛ fi me nto nduɲɔɔɛ ê wo yî kum e.”

⁶ Geenɛn Jisos nu ɛ bó ɛ nya lemme ê wvú ɛ dí kuuke fele di bocee ncese bo fwele le, kɛ lɛɲlɛɲ no moɲkan mò wvú leeme fwe wvudvu entelɛɲ jo Nyo' bô wee wvu wum kuuke tɛn fele mo moyvuum. Mó fele lo njefo moman bii ɛ è nu boɲkawma bô fele bo fwe le. ⁷ É moɲkan mo fwele to nu sɛ mó kɛɲke jay ɲkuuɲ, tu kɛ shiee momew to bee ebvuu enu dvú kɛ. ⁸ Nyo' to nu ɛ yɛn lɛ jay nu dvú bô bonyii, mum gay lɛ,

“Me wvù Tata ɲgayte lɛ diuu too lo
dì me nu ɲke ɛɲgbwo moɲkan mo monfɛm
bee yew Israeɛl noo yew Juda.

⁹ ɛ kɛ moɲkan man nu diɛwɛ mò me nto ɲgbwolɛɛ
bee bo'icee cee bó
diuu dì me nto njicɛɛ bó le yî kebo le,
ɲjo mbuy bô bó woɲ wvù Ijiw e kɛ.
Moɲkan modvu man nu ɛ bó to baa emɛy eleeme yî dvú le
kɛ.

Nonɛn, ɛ me mum mbase jim ê bó le. Fifin jemɛy me wvù
Tata.

¹⁰ Me wvù Tata mbvuu njemɛy lɛ, kefew nu ke eto ekocɛn,
é me embvuu ɛɲgbwo momew moɲkan bee yew Israeɛl.
Mó nu ke enu lɛ, me nu ɲke enlese lo bonci bem
ê boɲkpawɔɔɛ bobole,
ensaj ɛ è nu ê mvuntelem mvubole.

8:5 9:9; 10:1; Kolo 2:17 Ksm 25:9, 40 **8:6** 7:22; 8:2, 6, 13; 9:11, 15; 12:24;
Yɛsa 55:3; Yɛli 31:31-33; Esek 37:26; 1Kol 11:25 **8:8** Yɛli
31:31-34; Ibu 10:16-17

Me nu ηke enu Nyo' wvubo, ε bó nu bonyii bem.

¹¹ Ke wee bæε ke ebvuu eyeyi lo wee we won mvu
kenεε waa bwee gayte le wvú ekeè Tata Nyo' ke,
ηjefo wee tfuu nu ke ekee me

ε κew yî wee wvu caan e ε γεν ε buy yî wvu baay e.

¹² Me nu ηke encam shen fô bó le,
nlεshε mwεem mvubole mvù befe.

Ke me mbεε ηke embvuu ηjkumyi bibefe bibole ke.”

¹³ No Nyo' to jemyεε le monkan mo monfem nu ke enu,
tu wvú to yene wase le mo fwele ma nu fiεε fi fiyvuum. Ε
fiεε yvuumene kenεε lune wase, tu è shεete caan é fi ela ê
bonyii ejise.

9

Je ncese yi yvum bô yi fiε

¹ Fí nu le, monkan mo fwele to kenke bonci bô dunji
je yî bonyii ebunleè Nyo' jó, bvuu kenke bvudvuu ε bó ε
seyse le è nu yew Nyo' yi fokuse fen. ² Bó to nu ε kene
cun bô ndvu sumten biba bifεε, ε keba ke fwe ente nu ε
bó teje le Bvudvuu bvù Yuule. Bvubvun nu fò fiεε fi bó to
tomyi ken'yeese yî dvú le noo fò ketaη kè bó to ké no gεεle
bleεd wvù bó nu ε ge ncese dvú fô Nyo' le to nu. ³ Ε keba
kè bii fó ente nu ε bó teje le Bvudvuu bvù looci Yuule naa
ntay. Bvudvuu bvun to nu ejim jo ndvu mi ε bó ε shεηke ε
sumten cun dvú enteleη. ⁴ Bvubvun bvudvuu nu fò ketaη
ke jiin e to nu, ε bó ε seyse ketaη kedvu bô ketwaa ke bigew
e kè yεεle. Ε ηkuw monkan mò Nyo' to gbwolεε bô bonyii
nu ten fó, ε bó ε seyse ε lay ye yidvu yicii bô ketwaa ke
bigew e kè yεεle. Ê ηkuw wvun e nu ε kentee ke mana le
to nu jó, ε bó ε seyse ten bô ketwaa ke bigew e kè yεεle. Ε

8:13 8:6 **9:2** 8:5; 9:11-12; Ksm 26:1-30; Ksm 25:31-39; Ksm 25:23-30 **9:3**
Ksm 26:31-33; LEW 16:2; Ibu 6:19; 9:7, 12; 10:20 **9:4** Ksm 30:1-6;
Ksm 25:10-16; Ksm 16:32-35; Ktj 17:21-25 Ksm 25:16

kemban̄ ke Elon e kie kè bibe to comεε yî dvú le nu ten ê ηkuw wvun e. Ε biwan̄ bi eta le bì bó to san̄εε bonci bo mon̄kan modvu le nu ten ê ηkuw wvudvu le. ⁵ Ê we jo ηkuw wvun nu ε bó to leke mwεεm mvumew ε mvú nu diewe bonceendaa bo Nyo' le bo n'yuú le, ε mvú ε san̄ ye ê we jo kentaw ke Nyo' le ke n̄εεshe bibefe le. Mwεεm mvun nu ε ke è nulo é beene ejemyi gene ente jodvu keseen baay ke.

⁶ No bó to seysεε mwεεm mvun ê yiyin je le nen, ε bocee ncese mum no gene leyte ê keba ke fwe kie le ediuw ecii gee lemme dibole dvú. ⁷ Geenεn, ε wee wvú to ké ley ê keba ke ente kie le to nu ke ekole ke bocee ncese le maan̄. Ε wvú to ké ley dvú ke kan̄ mwaan̄ yî kelum e. Ε wvú yaa to ké ley dvú se elεmε ke nyam e kè wvú ege ncese dvú fô ekole kew e noo fô bibefe bi bonyii le bì bó gee yaa kee ke le. ⁸ Nonεn, yiyin nu je yî Keyoy ke Yuule duñci ê bonyii le je yî wee to nulo eley egen̄ fô Bvudvuu bvú looci Yuule naa ntay e to baa yene wase ye ke, no cun Nyo' yi fwe ye to bæε leeme fó. ⁹ Mwεεm mvun mvunciim nu nciise mwεεm mvú kooyi kefew ke keseen kin e. Ε fifin duñci le ke mwεεm mvú bó to nyaa ê Nyo' noo boncese bò bó to gee fô Nyo' le nulo ege é mvuntelem mvu bonyii bò bunlee Nyo' le enu ε mvú yuule gene mεese ke. ¹⁰ Mwεεm mvudvu keñke ke fiεε maan̄ keege ε è nu bô mwεεm mvudien noo mwεεm mvuwuun noo jé yî bonyii cuke ye jó keeyuule ê Nyo' ejise. Ε mvumvun nu mwεεm mvú kumte ke ε è nu nyam ye le, mvú bó to keñke keege egen̄ ebuy kefew kè ηkumen ke eto le.

¹¹ Geenεn no Klistu wvú nu ekole ke bocee ncese le nu ε to wase, ε è nu wvú wvú nu ε to bô mwεεm mvú jee, wvú

ε mum ε ley cun, ε è nu yi baay yì yuule gene mæεε le. Kε yiyε nu yì è yoke bonyii kε. Fì nu λ, kε è nu cun yi yì nshe yin e kε. ¹² Fô wvú to leyεε nu Bvudvuu ε bvυ looci Yuule naa ntay. Ε wvú to ley kaη mwaan ε fí ka lo nonen. Wvú to baa eley fofen ε è nu bô ελεμε ke bíe le kenεε ke boom bo bona' le kε. Wvú to ley ε è nu bô kew ελεμε. No wvú gee nonen, ε fifin mum sum beene yî bibefe le, ε nsum wvun nu wvù mey lo. ¹³ È to nu fwele é wee ké dioo nu bô ηkfum ye le, é bó jo ελεμε ke bie le kenεε ke na' le, kenεε taan di kejun ke na' wvù bó nu ε ton wvú ε fie le, mise kenεε mwaη yî mweten e, ε wvú kase no yuule. ¹⁴ É fí to nu nonen, tu ke ελεμε ke Klistu le nulo ege fiεε fi fele fifie? Wvú to nu ε nya ekole kew ε kí nu σε nlom ê Nyo' fele yî Keyoy kè mey lo le. Wvú to ge nonen, mum cuke mvuntelem mvuseεbeene yî mwεem mvù too bô kpwe le, wvu λε beene elementè Nyo' wvù keηke nshii le. ¹⁵ È nεε fiεε fi Klistu nu wee wvù leeme fwe moηkan mo monfem man enteleη jo Nyo' bô wee wvu wum. Ε wvú leeme wvu λε bonyii bô Nyo' nu ε tee λε è nu bew ke ekeηke bvudvuu fô bvujonke bvù mey lo bvù Nyo' nu ε kaw bó dvú. Bó nu ke ekeηke njefo wee nu ε kpwe wase, ε kpwe ye yin ε sum bó yî ηgew wvù to nu keeke eto nje bibefe bì bó to shee gee fwele ê moηkan mo moyvuum e. ¹⁶ Beene kee λε wee ké teete kpwe, * wee saa ke ebi ntefe kpwe wvudvu le σε bó ε yen λε mweten nu ε kpwe wase kε. ¹⁷ Fí nu nonen, njefo ke ntefe kpwe ké no keηke mvungay σε wee ε kpwe kε. Kε bó ké bi ntefe kpwe le ε wee wvù tefe kpwe beε dvú kε. ¹⁸ È nεε fiεε fi naa moηkan mo fwe nu ε mó yaa to nulo ke eleem σε bó ε σεε nyam ελεμε ε buy kε.

9:12 7:27; 10:4; LEW 16:14-16; 12:24; 13:12, 20; Mat 26:28; Lum 3:25-26; 1Bi 1:2, 18-19; 1Jon 1:7 **9:13** Kηη 19:1-10:17 **9:14**
Lum 6:20-23; 8:2 **9:15** 8:6 * **9:16** Ntefe kpwe bô moηkan nu fiεε fimwaan ê díew Glek e.

¹⁹ È to nu seke Muses to tanεε wase fiεε ficii fi to nu ê ηwa' bonci le ê bonyii bocii, ε wvú mum jo tiεw kete ke isob e ε bó ε njim yvúw njee yí dvú le ε bó ε com yí ε no yeεle, mum jo ten ελεμε ke boom bo bona' le, bô ke bíe le, noo joo, mise yî ηwa' bonci bodvu le, mum mise ten yî bonyii bocii le. ²⁰ Ε wvú dioo miise no gayte le, “ελεμε kin nu ke moηkan mò Nyo' gbwole ben ε bó le, gayte le ben eleemè yî dvú le.” ²¹ Ε wvú mise ten ελεμε kedvu yî cun Nyo' ye le noo yî mwεem mvu cun dvu dvú le mvù bó gee bunle dvú. ²² Fí nu naa lo keceεy le mwεem nteen to shee nu ε nci duηci le bó keηke keεge ke ε è nu bô ελεμε é mvú se no yuule. Ε ke è nulo é bó eleεshε bibefe bi wee le se bó ε seε fiεε ελεμε ε buy ke.

Ncese wvú Jisos to γεε kaη mwaan cuke bibefe bi bonyii le

²³ Fí to nu naa shiee le le bó ecuke mwεem mvun mvù nu ke lo nfieesen mwεem mvu fowe ê yiyin je le. Geenen, ecuke mvù looci nu mvu fowe ε è nu bô boncese bô fele boban, ²⁴ njefo Klistu to ley cun Nyo' le ε è yaa nu yì è yoke bonyii bô can, yì è nu ke lo nfieesen cun Nyo' yi ceεy ceεy ke. Wvú to ley ε è nu fowe keβεε. Ε è nu fò wvú nu keseen fwe dvu Nyo' lεke Nyo' fô beene le. ²⁵ Ke wvú nu fó nen keebvu egee boncese bô ekole kew fô Nyo' le bokaη e bokaη e diεwε no ekole ke bocee ncese le to ké no leyte fô Bvudvu bvù looci Yuule naa ntay e ê kelum ê kelum, keεge ncese bô ελεμε se è nu kew ηkuuη. ²⁶ É fifin to nu shiee le, tu Klistu be keηke keεkpwee jaa we, kaase kpwee ε kew no bó to bomεε woη. Geenen no fí nu, nu ε wvú ε to wase kaη mwaan fí ε ka lo nonen. Wvú to kefew kin kè woη kaa wase le keejo ekole kew ege ncese dvú, ekpwe keεcuke bibefe. ²⁷ Ke leηleη no fí nu le wee keηke keεkpwe

ke kaŋ mwaan emum ecyete wase ε è nu nsaw, ²⁸ nu ke no Klistu to nyaε ekole kew kpwe fô bonyii le kaŋ mwaan keetuu bibefe bi bonyii le nteen. Ε wvú nu ke ekase eto yî bokan bo bofeε le ε è yaa bvuu nu keege fiεε bô bibefe ke. Wvú nu ke eto wase keseen keeboyse bonyii bô ceyte wvú shiee le.

10

Ncese wvú Jisos to gee nu ε jo wase bvudvuu bvú boncese le bocii

¹ Bonci bo Muses e to nu ke lo kenjinjin ke mwεem mvù jee mvù to nu keeke enu le. Ke bó to nu wase cεy cεy mwεem mvù to nu keeke enu ke. Ε bó mum no shee gee boncese ê kelum ê kelum, se è nulo é boncese bodvu ege é bonyii bô benci too fô Nyo' le eyuule gene mæse ŋkuuŋ.

² É è to nu le boncese bodvu nulo ege é bó eyuule nonen, tu ke bó to bee ebvuu eshee egee boncese bó le bó le ke, njefo bonyii bô bunlee Nyo' to bee keenu ε bó ε cuke wase bibefe bibole kaŋ mwaan, ε mvuntelem mvubole yaa bvuu saake bó yî bibefe le ke. ³ Geenεn, boncese bô bó to gee ê kelum ê kelum ban to kaa gee ε bonyii kumyi lo bibefe bibole. ⁴ Ε fí nu nonen, njefo ke è nu naa lo é elεmε ke bona' * bô ke bíe le ecuke bibefe bi wee le ke. ⁵ È nεε fiεε fi to gee ε Klistu dioo to fokuse fen gay ê Nyo' le,

“Ke wo keŋke shiee fô boncese bô bó gee bô nyám e, noo fô mwεem mvù bó nyaa ê wo le ke.

Wo nu ε nya me ε è nu bô ye le me eŋge ncese dvú.

⁶ Ke nyám yì bó nyaa ε bó tone gee boncese dvú fô wo le, noo mwεem mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú

9:28 3:6; 10:10; Yεsa 53:11-12; Mat 26:28; 1Kol 15:50-53 **10:1**

8:5 **10:4** 9:12-13 * **10:4** Bona' ban to ké no nu bona' bô bolemsε.

10:5 Mben 40:6-8

keecuke bibefe bi bonyii le baa cim ege é wo eyuuke njon
ke.

⁷ Me ε mum ε ηgay λε,

‘O Nyo' taa eyen, me nu ε nto keenje fiε fi wo shieele,
ke no bó saηεε ekume me ê ηwa' wo le.’ ”

⁸ Wvú to yaw gay ê Nyo' λε,

“Ke wo baa keηke shiee keηεε yuuke njon bô boncese
noo nnyá yì bó nyaa ê wo noo nyám yì bó nyaa
ε bó tone gee boncese dvú fô wo le,
noo mwεem mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú
keecuke bibefe bi bonyii le ke.”

ε mwεem mvun nu ε bó to gee ke naa bii no nci gomte.

⁹ No wvú gay nonen, mum bise fó gay ê Nyo' λε,

“Taa eyen, me nu ε nto keenje fiε fi wo shieele.”

Wvú to jeme nonen, mum λεse boncese bo boyvuum
keεεε wvu fwε. ¹⁰ No Jisos Klistu to gee fiε fi Nyo' to
shieele λε wvú ege, ε ye ye yì wvú to nyae kaη mwaan ε fí
ka lo nonen, ge ε beene mum no yuule. ¹¹ Cee ncese tfuu ké
no gene leeme fô bvudvuu bwew bvu lemme le εdiuw εcii
gee boncese biinene bokan e bokan e, se boncese bodvu
nulo ecake bibefe bi bonyii le ηkuuη. ¹² Geenεn Klistu to
nu ε ge we ncese ke kaη mwaan ε wvú mum kocen wvù
ecake bibefe bi bonyii le kemakaa. No wvú gee nonen
mum shii ê εbo ke εcεεy ke Nyo' λε. ¹³ Wvú nu fó ε kew
sekekie λε, cεyte egen ebuy seke Nyo' ke ejike bonyii bew
bo bvuban e diεwε kedvuushεε ke bikaa biew e é wvú
etome bikaa yì bó λε. ¹⁴ Ncese we wvù mwaan wvun nu
ε ge bonyii bô wvú gee ε bó yuule, ε mum ε no yuule ten ê
Nyo' ejise gene mεese sekecii. ¹⁵ Keyoy ke Yuule jemyi ten
ê beene tomte fiε fin. Kí to nu ε yaw gay λε,

¹⁶ “Tata gayte λε, è nεε monkan man

mò me nu ñke engbwo bee bó
ejim jo ediuw yoya le:

Me nu ñke engeε bonci bem ê mvuntelem mvubole,
embvuu ensaj ê bonkpawwεε bobole.”

¹⁷ No wvú gay nonen bvuu bise le,

“Ke me mbεε ñke embvuu enkpawwci bibefe bibole
kenεε gee dibole di befe ke”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le é bó læshi wase bibefe bi bonyii le,
tu ke shieε mwεεm mvù bó enyaa ε bó gee boncese dvú
keεcuke bibefe bi bonyii le bvuu bεε ke.

Beene ebenci too nceencee mbew Nyo' le

¹⁹ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu le ελεμε ke Jisos
e nu ε yene wase je ε beene nulo eley keseen yaa fane ke,
egen fô Bvudvuu bwεε bvù looci Yuule naa ntay e. ²⁰ Beene
nulo efey ê je yi fie yi nyaa nshii le yi Jisos to yen'yεε fô
beene le. Wvú to yene je yin bô ye ye, ε fí mum no nu
le wvú nu ε cake wase ndvu yi bó to shεηkεε baj bvudvuu
bvudvu dvú. ²¹ Beene keηke wase cee ncese wvu baay wvù
taale fô yew Nyo' le yi è nu bonyii bew. ²² No mwεεm mvun
nu nonen, beene emum ebenci too mbew Nyo' le bô fitele
fimwaaj ε beene ε lese fitele yî ye le ficii nu sε kemaηen.
Beene ebenci njefo bó nu ε miawmiaw wase mvuntelem
mvuseεbeene bô ελεμε ke Klistu le mvù ε no yuule, yaa
bvuu saake beene yî fieε le ke. ε beene bvuu nu ten ε bó ε
cuke wase ye yesebeene bô joo yi yuule. ²³ Beene eleemè
temyi ntay yî fieε fi beene taale fwe yî dvú le fi beene
ké no jemyi ê bonyii ekume fí le. Fo beene etuwtenè ke,
njefo wee wvù kawεε beene leeme yî diεw ye le. ²⁴ Beene
egomtè ten je keeyuwse mvuntelem mvu wee noo wee
le keekoηene noo keεgee mwεεm mvù jee. ²⁵ Fo beene

ecin'yi keetoo yi kentaashe le diewe no bonyii bomew nu e ne wase e no gee ke. Beene eyvuwsè lo mvuntelem mvuseebeene, efey mvunciim no beene yene wase e diuu di Tata wesebeene nu ke ekase eto nu wase nceencee.

²⁶ Beene ekeè le é beene ne e bvuu e no gee bibefe, gee kee, e beene nu e bó e fiisen wase je yi keceey, é beene no keè le ke ncese wvumvu bvuu nu dvú wvù è nulo é bó ebvuu ege fô bibefe bisesebeene le ke. ²⁷ E wee gee nonen, é wvù no cepte ke wase bô nfan e è nu nsaw Nyo' noo nguy wvù befe wvù nu ke eyese lo bonyii bo bvuban e bo Nyo' le. ²⁸ Wee ké ngoyte nci Muses, é bonyii eleem bofe keke botete etom le bó nu e yen fiie fi wvù ge le, é nsaw mum koo mweten, e bó mum yu lo wvù yaa koole yii ke. ²⁹ É fi nu nonen, tu ben kpwaake le wee wvù joo Waa Nyo' ekuse, joo eleme ke monkan mò Nyo' gbwolae keecuke wvù dvú é wvù eyuule le kí nu fiie fi ecici, nan'yi ten Keyoy ke Yuule kè too bô mbuwma Nyo', nu e kfuu ngew wvù wvuwè wee nu ke ekenke nu ke enu nee? ³⁰ We ngew nu ke ebemte lo njefo beene kee wee wvù to gaye le,

“È nu me wvù nu ke etfuse envuke,
e è nu me wvù nu ke enya nlawma wvubo.”

E wvù e bvuu e gay le,

“È nu me wvù Tata wvù nu ke esaw bonyii bem.”

³¹ È nu fiie fi nfan e baay keegbwe can Nyo' wvù kenke nshii le.

³² Geenen, ben ekumyi ediuw yo fwe yò bó to yuusee ben yi fiie fi Nyo' le. Ben to nu e kuu shém no diuu bô bongew bò to too fô ben e. ³³ Kefew kemew e nu e bonyii to ké no nan'yi bvuu nyewle bô ben ya le. Kefew kemew e, e ben no leeme ejim jo bonyii bò bó nyaa ten ngew ê bó ê yiye je le.

³⁴ Ben to ké no koole shen bô boba bonyii bô nu yî ncaw e, fii bó. Bó to ké loo mwεem mvunen, ε ben cinε ke dvú no yuuke ε è nu njon, njefo ben kee le ben keηke mwεem mvumew mvù fele mvumwe ε è nu mvù nu ke emey nu sekecii. ³⁵ Nonen, fo ben ecinε fiεε fi ben leeme wase yî dvú le ke, njefo è nu fiεε ε fí keηke nlawma wvù kuuke.

³⁶ Fiεε fi shiee le fô ben e nu le ben esuu shém wvu le ben nulo egee ε è nu fiεε fi Nyo' shieele, é ben ke emum ekeηke fiεε fi wvú nu ε kaw beene dvú. ³⁷ Bó nu ε sarj le,

“È shεεte ke wase caan é wee wvù nu keeto emum efese. Ke wvú nu emoocε ke.

³⁸ Wee wem wvu teytey nu ke ekeηke nshii nje fitele fi wvú lese yî yem e.

Geenen é wvú ne lo ε no fane ε tfuw bikaa, fitele fiem saa ejee bô wvú ke.”

³⁹ Geenen, ke beene nu boba bô tfuuke bikaa bô nu ke ela ke. Beene nu fiεεbeene bonyii bô nu ε lese fitele yî Nyo' le bô biyoy bibole nu ke eboy.

11

Ekumε keelese fitele yî Nyo' le

¹ Keelese fitele yî Nyo' le nu keetaale fwe yî fiεε fi Nyo' nu ε kaw wee dvú kee naa ntay le wvú nu ke ekeηke fí, kee ten le fí nu dvú ε wvú baa cim yen wase fí le ke. ² Nyo' to bensee bonyii bo fwele njefo bó to nu ε lese fitele yî ye le.

³ È ge ten fitele fi beene lese yî Nyo' le beene ε se kieε ntay le Nyo' to bom woη wvun ε è nu ke bô diew ye, ε mwεem mvù beene yene to buy yî mvù bó yaa yene mvù le ke.

εbel

⁴ È to ge fitele fi Èbel to leseε yî Nyo' le ε wvú se ge ncese wvu leŋ fey Kεen. ε Nyo' mum jo wvú le wvú nu wee wvu teytey, mum fi nnya ye keetom le wvú nu wee wvu teytey. Abel to nu ε kpwe, geenεn ε fitele fi wvú to leseε yî Nyo' le ε ge beene ε no yuuke ε wvú bæε jemyi ê beene ε to ε buy eben e.

Ènok

⁵ È to ge ten fitele fi Ènok to leseε yî Nyo' le ε Nyo' se jo wvú gen bô wvú fowe wum ε kpwe baa kum wvú le ke. Bó to nu ε ne faŋe yaa bvuu yen wvú le ke, njefo Nyo' to nu ε jo wase wvú we. È Nyo' se jo Ènok we nu ε ŋwa' Nyo' jemyi le wvú to ké no gee ε Nyo' yuuke njon. ⁶ Nonen é wee nu dvú se wvú nu ε lese fitele yî Nyo' le, tu ke è nu naa lo é Nyo' eyuuke njon bô wvú ke, njefo é wee gomte keebenci too mbew Nyo' le, tu wvú keŋke keebeε le Nyo' nu dvú, noo le wvú mawci wee tfuu wvú looci gomte wvú.

Noa'

⁷ È to ge ten fitele fi Noa' to leseε yî Nyo' le ε Nyo' ke dīoo tefe wvú ekume fiε fi to nu keeke ekooy ε wvú baa cim yen wase fí le, ε wvú yuw Nyo' le mum fe ŋguw wvu baay keeke eboyse yew ye dvú. No wvú to leseε fitele nonen mum dunçe le kebese ke bonyii bo yî won wvun e nu bô befé ê Nyo' ejise, ε è nu ke wase wvú wvú Nyo' to nyæ bvudvuu bvú wee wvu teytey e ê wvú, njefo wvú to nu ε lese fitele yî Nyo' le.

Abla'am bô Sela

⁸ È to ge ten fitele fi Abla'am to leseε yî Nyo' le, ε wvú se yuw Nyo' le seke wvú to tenεε wvú le wvú ene won wvubole egen wvumew wvú to nu keeke ekeŋke diewe won we le. No Abla'am yuweε nonen mum no gene

ke lo, yaa cim kee fô wvú gene ke. ⁹ È to ge fitele fi wvú to lesɛɛ yî Nyo' le fidvu ε wvú se gen no cee woŋ wvù Nyo' to kawɛɛ wvú dvú le diɛwɛ tolo wvù nu ε gen ε bɛɛ woŋ bonyii bomew e. Wvú to nu jó ghane cee cún e bô bo Aysik noo Yakow bô Nyo' to kawɛɛ bó bocii bô woŋ wvudvu le è nu ke enu wvubo. ¹⁰ Wvú to cee cún e nonɛn njefo wvú to taale fwe keeke eley kelaante le ε kí kɛŋke kenffuy ε è to seyse Nyo' no kelaante kedvu nu ke enu, mum yoo.

¹¹ È to ge tɛn fitele fi Sɛla to lesɛɛ yî Nyo' le ε wvú se kɛŋke mvungay keeleem bô fue ε wvú ε lun naa wase ε fesɛn wvù è nulo é wvú ebvuu eboo. Fí to kooyi nonɛn njefo Sɛla to nu ε bee le Nyo' wvù kawɛɛ wvú ké no leeme ke yî diɛw ye le. * ¹² É fí mum no nu le wee mwaaŋ wvù Abl'am wvù to nu ε wvú ε lun wase baay, nu wase diuw kpwe le, to nu ε nɛ ε engokɛ ke wee le buy yî ye le duule diɛwɛ jón yi we le noo diɛwɛ monshɛɛm mo ŋgem joo yi baay e mò wee yaa nulo etaŋ etoo ke.

¹³ Bonyii ban bocii to nu ε ghan faŋɛ yaa kɛŋke fiɛɛ fi Nyo' kawɛɛ fidvu ke, ke ghan no kpwekene ε bó lese ke fitele yî Nyo' le. Bó to yɛn ke lo fí le ε fí bɛɛ too ncejole, fiisɛn bô nlanlan, jeme bô dew yibo le, fô bó le nu ε bó kee le bowen nu ke lo botolo ε bó beke lo yî nshe yin e.

¹⁴ É bonyii jemyi nɛn, tu fí duŋci naa ntaɣ le bó bɛɛ gomte woŋ wvù è nu wvubo. ¹⁵ É bó to bvuu kpawaci ekumɛ woŋ wvù bó to nɛn'yɛɛ jó, tu bó to nu ε kɛŋke je keekase tu jim

11:9 Kej 35:12, 27 **11:10** 13:14 **11:11** Kej 17:19; 18:11-14; 21:2; Lum 4:19-20 * **11:11** Boŋwa' bo boyvuum bomew kɛŋke tɛn fɛn le, “È to ge tɛn fitele fi Abl'am to lesɛɛ yî Nyo' le ε wvú se kɛŋke wan naa no wvú to cim nu ε wvú ε lun wase ε fesɛn ε Sɛla tɛn nulo saa ebvuu eboo ke. Fí to kooyi nonɛn njefo Abl'am to nu ε bee le ...” **11:12** Kej 15:5 **11:13** 11:9; 13:14; Kej 23:4; 47:9; Mben 39:12

jó. ¹⁶ Geenen no fí nu, nu ε bó to gomte ε è nu woŋ wvù fele wvuwe, wvù è nu woŋ wvu we. Nonen ke Nyo' ké no wuumene seke bó teje wvú le Nyo' wvubo ke, njefo wvú nu ε seyse kelaante ε gee ê bó.

¹⁷ È to nu fitele fí Abla'am to lesεε yî Nyo' le fí to gee ε Nyo' ke dioo mom wvú, ε wvú bee keejo waa we wvù Aysik ege ncese dvú fô Nyo' le. Ε wvú wvù Abla'am nu wvù Nyo' to kawεε le εŋgokε ke wee le nu ke ebuy yî ye le. Ε wvú bee ke keejo waa we ε è ka wvú, le wen ege ncese dvú. ¹⁸ Waa we wvun nu wvù Nyo' to gayεε wase ê Abla'am le, “È nu Aysik wvù nu ke egeε diee di kfuu diuw e.”

¹⁹ Abla'am to kee ke le é wee cim kpwe lo, tu Nyo' nulo ekase ege é wvú etu dvú. Nonen ê je mi le nu ε è nulo é bó ejo le Aysik to nu ε kpwe ε Nyo' kase nya wvú ê Abla'am ε wvú nu dvú wum.

Aysik

²⁰ È to ge fitele fí Aysik to lesεε ten yî Nyo' le ε wvú se cew Yakow bô Esau jeme ê bó ekume mbuwma wvù to nu keeke eyuu eto fô bó le.

Yakow

²¹ È to ge ten fitele fí Yakow to lesεε yî Nyo' le ε wvú ke dioo kpwee, cew boom bo Yosεw wvù waa we le. Ε wvú to ceeke nonen ε wvú ε ηgvuum yî kember e ε no nyaa n'wvum ê Nyo'.

Yosεw

²² È to nu fitele fí Yosεw to lesεε yî Nyo' le fí to gee ε wvú ke dioo nu wase keekpwe mum no teete kpwe ye duŋci le bonyii bo Islael nu ke esheε ebuy woŋ wvù Ijiw e. Ε wvú mum gay le bó ke edioo ebuyte jó jo bikufe biwene.

11:16 13:14; Ksm 3:6; Mat 22:32 **11:17** Kej 21:12; 22:1-14; Dito 4:11; JεM 2:21 **11:19** Lum 4:17 **11:20** Kej 27:27-29, 39-40 **11:21** Kej 47:31-48:20 **11:22** Kej 50:24-25; Ksm 13:19

Icee Muses bô bwee Muses

²³ È to nu fitele fi icee Muses bô bwee to lesεε yî Nyo' le fi to gee ε bó sε nyile Muses yî kee le tε fo bó eyu seke bó to bokεε wvú. Ε bó to nyile nonen njefo bó to nu ε yen le è to nu wan ε wvú jee cuu baay. Ε bó fanε yaa efane keengoy sa' yî Nfon to bvuseε ke.

Muses

²⁴ È to nu fitele fi Muses to lesεε ten yî Nyo' le seke wvú to kuε wase fi to gee ε wvú tun le fo bó etenè wen le waa ngonjuu Nfon Felo ke. ²⁵ Wvú to nu ε caw fiew keeyene ε è nu ηgew bô bonyii bô è nu bo Nyo' le, εfey keeyuuke njon bô mwεem mvù è nu mvù befe ε mvù fele lo. ²⁶ Wvú to nu ε jo le é bó eshoose wen njefo wen nu wee Mboyse wvù Nyo' to kawεε, tu fifie kεηke sεw fele keekεηke kpaw wvu Ijiw tfuu. Wvú to jo nonen njefo wvú to taale mmawce wvù nu ke eto fô wvú le. ²⁷ È to ge fitele fi wvú to lesεε yî Nyo' le ε wvú sε nε Ijiw yaa fane fiε fi è nulo é Nfon ege bô wvú ke, naa ε wvú cim ton'yi shém bô wvú nεε. Wvú to nu ε suu shém nε no gene njefo wvú to taale fiew ε è nu fwe diewe wvú yεne Nyo' wvù bó yaa yεne bô ejise le ke. ²⁸ È to ge ten fitele fi wvú to lesεε yî Nyo' le ε wvú sε gee ηkaw Danεfey, jo εleme yefe yî laη fwese le, wvu le Nceendaa Kpwe wvù to yuwyi boom bolemse bo fwe yî kfuu le edioo etoo buyte fô dew fwese bonyii bo Islael e emum edaη efey.

Bonyii bo Islael

²⁹ È to ge ten fitele fi bonyii bo Islael to lesεε yî Nyo' le ε bó gen lente Joo yi Baay yî Yεεle fokuse ke diewe bó fey yî nshe yi yem e. Ε bonyii bo Ijiw ke dioo to ten buy fô joo yidvu le no momte keefey ten nonen ε yí kuu bó bocii

gen dvú. ³⁰ È nu ten fitele fi bonyii bodvu to leseε fi to γεε ε bó ke dioo gen buy Jeliku, ke len kenen kelaante kedvu, ke dioo kenen nonen buy εdiuw εsooshwiw ε kembew ke kelaante kedvu le kesε kecii.

La'ab

³¹ È to ge fitele fi La'ab wvù to nu kpwoon nsake mvu to leseε ten yî Nyo' le ε wvú sε boy fanε yaa ekpwe ηgoo bonyii bobole bo woη e bò to temyi bikuu bô bo Nyo' κε. Wvú to baa kpwe, njefo bonyii bo Islael to nu ε tum bonyii ε bó eto eghan ekee woη wvudvu, ε kpwoon wvudvu fiisen bó ê wvú yew.

Gidion, Balak, Samsen, Jεfta, Dawe bô Samwel noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew

³² É è nu le me entaηke bonyii bò to leseε fitele yî Nyo' le, é me ηke entaη ηngen embuy fεε? Ke kefew nu dvú kè è nulo é me ηkew nyey mwεem mvu bonyii le diewe *Gidion, Balak, Samsen, Jεfta* kenεε *Dawe* bô *Samwel* noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew e κε. ³³ Bonyii ban bocii nu ε bó to lese fitele yî Nyo' le. Ε bomew ke so bitum yî jem e, ε bomew saw bvunfon ê je yi len e, ε bomew keηke mwεem mvù Nyo' to kawεε bó dvú, ε bomew keηke mvuηgay keebay dew bobvule fo bó ηηgele bó. ³⁴ Bomew to nu ε keηke mvuηgay keege é ηguy wvù to beenci naa beante lo ejime. Ε bomew keηke mvuηgay keebuy can bonyii bò to gomte keegbwoce bó bô nyó jem e. Ε bomew bò to yen'yi wεeyi ke ne tu bontεmemvuηgay. Ε bomew tu bonyii bo jem e bò temyi, ε bomew kuη bonyii bo jem e bo bitum bimew e ε bó fεε lo. ³⁵ Bomew to nu bokene bò to

11:30 Yosh 6:12-21 **11:31** Yosh 2:11-12; 6:21-25; Mat 1:5; JεM 2:25

11:32 Biku 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Sam 16:1; 1Bfn 2:11; 1Sam 1:1-25:1 **11:33** Biku 14:6-7; 1Sam 17:34-36; Dan 6:1-27 **11:34**

Dan 3:23-25 **11:35** 1Bfn 17:17-24; 2Bfn 4:18-37

lesεε tεn fitele yî Nyo' le. Ε Nyo' ge ε bonyii bobole bomew bò to nu ε kpweken wase kase tu dvú no nu bô bó. Bomew bonyii nu ε bó to koole bvooke bô bimban, ε bó fanε yaa cim ebvuu eshieele le bó ecinε bó le κε, njefo bó to yene le é bowen kpwe lo, ke ekase ebuy yî kpwe le ekeηke nshii wvù jee fele wvun. ³⁶ Bomew nu ε bó to κεηke bó, tamte bô bongbwan ε ye caafi, kayte bomew bô boncaw fene yew ncaw e. ³⁷ Ε bomew nu ε bó to tumyε bô eta ε bó kpweken, bvuu tan'yi bomew bô nyó yì bó tane bite dvú ε bó buyte biba bifεε bifεε, gbwoci bomew bô nyó jem ε bó kpwekene. Bomew to ghane jiise ε è nu jéw njée bô yi bíe. Bó to nu bonyii bo kefufe le, ε bonyii njijsene bô bó bvuu nyewle bô bó. ³⁸ Bó to ghane cee ηkaante le noo yî dikum e bô ê ditfum e noo ê bibuw e. È nu bonyii ε woη wvun to baa ekocεn wvù bó ecee wvú le κε.

³⁹ Bonyii ban nen bocii nu ε bó to lese fitele yî Nyo' le, ε Nyo' bense bó naa ntay. Geenεn wee mvu bó le to baa emum ekeηke fiεε fi Nyo' to kawεε bonyii dvú κε. ⁴⁰ Bó to baa ekeηke njefo Nyo' to keηke ntay wvù jee ntay fô beene le fele wvubo, wvu le è nu ke enu κε seke bó ε taashε beene ε bó, é bó se no nu ε bó ε kpwentεn ê Nyo' εjise ε gen ε mese.

12

*Nyo' n*εci boom bò è nu bew

¹ No beene nu wase ε kebombom ke bonyii bò to nu ε lese fitele yî Nyo' le ban ε gem beene ε tase ε no dunçi no è nulo é wee elese fitele yî Nyo' le, beene emum ebuy ekuse jo bvujite bvucii bvù jewsee beene, noo bibefε bì njimte beene, emum ekuu shém elewtε kenlewtε kè Nyo' nu ε gεε ê beene fwe. ² Beene dioo lewte no taale yî Jisos e. È nu wvú wvù to yen'yεε je fô beene le keelese fitele yî

Nyo' le, ε è nu wvú wvù gee ε fitele fi beene lese yî Nyo' le kpwentene gene mεεse. Wvú to nu ε bee keekpwe kpwe yi yî kentam e. Wvú to baa ecim etaale ê kenshoose ke kfuu yiyε kpwe le κε, njefo wvú to taale fwe yî bvujonke bvù nu ê wvú fwe le. Keseen wvú ε no nu ε wvú ε shii ê εbo ke εεεy ke kawla Nyo' le. ³ Ben ekpwawci εκume wvuwe wee wvù to nu ε fiisen kfuu wvuwe ηgew wvù bonyii bò befε to nyaa ê wvú, wvu le fifie ege é mvuntelem mvunen saa ewεεyi, kenεε edoose ê je κε. ⁴ Jem yi ben tumte ben ε bo kebefε nu ε ben baa tum wase egen ebuy yi gvune di wee le ejjim lo κε. ⁵ Me ηkpwaake le ben baa edaayε wase ntefe wvù Nyo' nyaa ê ben diewe boom bew e κε? Wvú gayte le, “Waa wem, seke Tata nεci wo, fo wo ejod ncew κε.

É wvú dīoo saake wo yî fiεε le, fo shem ekpweè wo κε.

⁶ È keè le Tata ké no nεci ε è nu wee wvù wvù koonke, tamte ε è nu wan tfuu wvù wvù joo le è nu wvuwen.”

⁷ Ben emum ekuulè shém yî bongew bò ben yene le, ekeè le Nyo' nεci lo ben diewe boom bew e. Wan mvu nu dvú wvù jay fiεε é ice enu se wvú ε nεle wvú e? ⁸ É Nyo' cin'yi ben e se wvú nεci no wvú ké no nεci boom bew bocii, tu ben baa enu naa lo boom bew κε, tu ben nu bikole. ⁹ Beene keηke ten bo'icee bosεεbeene bo fokuse fen bò to ké no nεci beene ε beene wvumte bó. É beene to wvumte bó nonen, tu κε è nulo é beene enya bikuu ê Icee biyoy bisεεbeene efey lo nonen, ke ekeηke nshii wvù mey lo? ¹⁰ Bocee bosεεbeene bodvu to nu ε nεce beene κε yî kefew e caan no bó to yene le fí nu leη. E Icee wesebeene wvun nεci beene keeseyse lo beene é beene eyuule no wvú yuule. ¹¹ È ke dīoo nu seke bó tamte wee keenεle wvú, ε wvú no yuuke nluce kefew kekie le, wvú saa yuuke naa lo

12:5 Bηgn 3:11-12; Mwm 3:19

12:7 Dito 8:5

12:10 Mat 5:48; Lum

5:2; Jεm 3:17

12:11 12:14; Jεm 3:17-18

njoŋ ke. É ke edioo enu wase ejim jo kefew kedvu, ε fifie to bô nyεkeey noo nce wvu teytey fô wvuwe wee wvù Nyo' nu ε yeeyi wvù ê yiyin je le.

¹² Nonen ben ege é can yene yì nu ε jεw wase ekase eteme, ege ten é envuw eyene yò ndenɔɔɔ wase ekase eteme. ¹³ Ben egenè ke ε è nu ê je yi teytey e, wvu le fo bikoy bì tεεse wase emεse elose ke, é bí eteme lo.

Ntefe ekumε keeyuuke Nyo' le ntay

¹⁴ Ben emomtè ntay keecee yì nyεkeey e ben ε bonyii bocii, ebvuu emomtè ten ntay keecee nce wvù yuule. É wee nu se wvù cee nce wvù yuule, tu ke è nulo é wvù ke eyen Tata le ke. ¹⁵ Ben eyenè fo wee mvu ke ejim keekeɔke mbuwma Nyo', ebvuu eyenè ten fo ηgow mi yì befe ke ene ebuy ê ben enteleɔ ke eto bô ηgew ejin bonyii nteen. ¹⁶ Ben eyenè ten le fo wee mvu ben e ekeɔke nce nnyen kenjaɔ ke. Fo wee ten emaà lo Nyo' diewe Esau wvù to gesεε mbuwma wvù wvù to nu keeke ekeɔke diewe wan wvu ηgaywee le yì mwεem mvudien mvu kaɔ mwaan e maan ke. ¹⁷ Ke ben kee le ejim jodvu nu ε wvù to ne bvuu no gomte keekeɔke mbuwma wvun can ice le, ε ice ma lo wvù? Naa no wvù to cim shiwse misem ê jise gomte keekumen fitele fiew, nu ε ke je to bvuu nu dvù keekumen ke.

¹⁸ Ben ekeè le fô ben leeme fó keseen baa nu diewe bvudvuu bu fokuse bvù bonyii bo Israel to leeme fó bvù bó yene bvù le ke. Bó to leeme, * ε ηguay bene nen lululu, ε ekfuɔ yiile nen taytaytay, ε nffum kfunε ten nen kekeke.

¹⁹ Bó to yuuke ten ε soɔ saayi, ε diew mi jemyi. Mwεem

12:12 Yεsa 35:3 **12:13** Bɔgn 4:26 **12:14** 12:11; Mak 12:30-31; Mben 34:14; 1Kol 7:15 **12:15** Dito 29:18; Gal 1:6 **12:16** Keɔ 25:29-34 **12:17** Keɔ 27:30-40 **12:18** Ksm 19:16-22; 20:18-21 * **12:18** Fo bó to leeme to nu ê kenyi ke kum wvù Sinay e.

mvù diew yidvu to jemyi to nu ε bemse bó, ε bó no lεke lo lε fo diew yidvu ebvuu ejeme ê bó ke. ²⁰ Bó to lεke nonen njefo fiεε fi diew yidvu to jemyεε to nu ε ghaw mvunḡay mvubole. Diew yidvu to nu ε ciise lo ê bó lε,

“Fo fiεε ebence lo bew kum wvun ke.

É è cim nu nyam, é bó tumye lo bô eta ε yí kpwe.”

²¹ Keceεy, mwεem mvù bó to yene fó to bemte baay. Ε Muses keβεε jeme lε, “Nfan wvu baay nu ε ge ye ε ne ε no ciirke lo me.”

²² Ben nu finen ε ben leeme ε è nu yî kum wvù Sayon e, ε è nu kelaante kè è nu ke Nyo' wvù kenke nshii le, ε è bvuu nu Jelusalem wvu fowe. È nu fó fô bonceendaa bo Nyo' le bô wee yaa nulo etarḡ etoo lanlajε yî kentaashε le. ²³ Ben nu ε to wase ê kentaashε ke bonyii bo Nyo' le bô è nu boom bew bo fwe, ε wvú ε saḡ ediee εbo ê ḡwa' we le fowe. Ben nu ε to wase fwe dvu Nyo' wvù sumtene bonsaw bo bonyii bocii le. Ben nu ε to wase ten fwe dvu biyoy bi bonyii bô to nu teyṭey e bì Nyo' nu ε ge wase bí ε no yuule gene mεεse le. ²⁴ Ben nu ε to wase ten fô Jisos wvù leeme fwe moḡkan mo monfem entelεḡ jo Nyo' bô bonyii le, è to ten fwe dvu εlεmε ke Jisos e kè bó to miawmiawεε yî beene le. εlεmε kin jemyi fiεε fi fele fi εlεmε ke Abel e.

²⁵ Ben eyenè fo ben etune keebεe wee wvù jemyi ê ben e. Ben kpwaake lε é bonyii bo Islael to nu se bó eboy can ḡḡew wvù to toε fô bó le njefo bó to nu ε tun keebεe wee wvù Nyo' to tumεε lε wvú eteetè bó fokuse fen e, tu je nu dvú fô beene le keeke eboy fen é beene ε tun keebεe wee wvù teete beene ε è nu fowe le? ²⁶ È to nu sekekie ε wvú jeme ε nshε shiw. Keseen ε no nu ε wvú ε kaw lε,

“Seke me ε mbvuu ε nshiwse,

é saa eshiw ke nshε maan̄ ke.

Εbulε ten nu ke eshiw fó.”

²⁷ Diεw yi le, “Seke me ε mbvuu ε nshiwse”, dun̄ci le Nyo' nu ke ecake lo mwεem mvunciim mvù wvù to bomεε mvù ε nulo é bó eshiw, wvu le é eshεε ke wase mwεem mvù yaa nulo é bó eshiw ke. ²⁸ Fí ε mum ε no nu le beene enyaà keyoone ê Nyo' le bvunfon bvù beene nu ε fiisen nu bvù ε yaa nulo é bó eshiw bvù ke. Nonen beene emum ebunleè Nyo' ê je yi lan̄ e, enyaà n'wvum ê wvù, fanè wvù. ²⁹ Beene enyaà nonen njefo,

“Nyo' wesebeene nu diεwε ηguy wvù nulo efiese lo fiεε le.”

13

Ntefe wvu fokemεse

¹ Ben ekon̄enè ke nonen gene fwe diεwε boom bo bwee wan e. ² Fo ben ecinε keefiisene botolo εla εyene le ke. Ben ekeè le bonyii bomew nu ε fiisen wase nonen ε fiisen ε è nu bonceendaa bo Nyo' le yaa kee ke. ³ Ben ekumyì bonyii bò nu yew ncaw e, enù ke diεwε ben ε bó bocii nu yew ncaw e. Ben ekumyì ten bonyii bò bó nyεwle bô bó, njefo ben ten ken̄ke ye.

⁴ Wee tfuu enyaà n'wvum ê kentaashe ke wee bô kpwεse le, é kpwoon bô diemsen eyenè fo wee ebvuu ebuy ekfuη ebefe bô kentaw kebole. Ben ekeè le Nyo' nu ke esaw bonyii bocii bò cee nce nnyen noo bò cin'yi kentaashe kebole ke wee bô kpwεse le buyte ekfuη.

12:28 13:14 **12:29** Dito 4:24 **13:1** 6:10; 10:24; 13:16; 1Bi 1:22 **13:2**
 Ken̄ 18:1-8; 19:1-3; Job 31:32; Lum 12:13; 1Tim 3:2; 5:10; 1Bi 4:9; 3Jon 8 **13:3**
 10:34; Mat 25:36 **13:4** 1Kol 7:2-4; 1TES 4:3-8

⁵ Fo ben elese bvufee bvunen yî bigew e yî nshii wene le ke. Wee eyuukè njonj bô fiεε fi wvú keŋke, njefo Nyo' nu ε gay le,

“Ke me nu ŋke en'yuu encine wo le ke,
ε ke me nu ŋke en'yuu enlanj wo ke.”

⁶ Fifin ε mum ε ge ε è nulo é beene ejeme se kemaŋen no wee to gayεε le,

“Tata nu wvù fii me.
Ke è nulo é me enfane fiεε ke.
È nulo é wee ege la bô me?”

⁷ Ben ekumyî bonyii bô to nu bikuu binen bô to yawεε fewce diεw Nyo' ê ben. Ben ekume no nce wvubo to nu, emum eberjene je yî bó to leσεε fitele yî Nyo' le jó. ⁸ Ke Jisos Klistu ké no kumene ke. No wvú se nu foguu, nu ke no wvú nu eben, ε è nu ke no wvú nu ke enu sekecii.

⁹ Fo ben ecine é bonyii eto bô bon'yεeyi bo jεey bô bó yaa kee jò bó buy, elεwe ben dvú ke. Fí jee le mvuntelem mvuseεbeene etemyi nje mbuwma Nyo', efey fo enu nje bonci bo ekume mwεem mvudien. Ke bonci boban cim fii bonyii bô leeme yî dvú le ke. ¹⁰ Beene keŋke ketanj ke ncese le, ε bocee ncese bô lemte fô ketanj ke yew Nyo' yi fokuse fen e yaa keŋke naa lo mvunjay keedie fiεε fi nε fô kekin ketanj e ke. ¹¹ Ben ekeè le ekole ke bocee ncese le to ké jo ε è nu elεmε ke nyám e ley dvú fô Bvudvuu bwe bvù looci Yuule naa ntay e keege ncese dvú fô bibefe bi bonyii le, geenen ε bó jo nyám yidvu buysen ntew dvú mum ton ε yí fie. ¹² Jisos to nu ε kpwe ten ekfuŋ jo kelaante wvu le wen ecuke bibefe bi bonyii le bô elεmε kew. ¹³ Nonen beene emum ebuysen ten ebi wvú le ekfuŋ jo ntew ekeŋke

13:5 Dito 31:6, 8; Fili 4:11-12; 1Tim 6:7-10 **13:6** Mben 118:6 **13:7** 6:12; 1Kol 4:16 **13:9** Lum 14:2; Kolo 2:20-22; 1Tim 4:3 **13:11** 9:7; LEW 16:27 **13:12** 11:26; Mat 27:31-33

ten boncun bò wvú to κηκηε. ¹⁴ Beene kee le ke la din di beene nu fò fen nu ke emey nu sekecii ke. Beene taale fwe ε è nu yí la di bæe too le. ¹⁵ Nonen beene emum ebæe Jisos egeè ncese wvu mbense fô Nyo' le sekecii wvù è nu keeyemte diee diew. ¹⁶ Fo ben edaaye keegee lemme di jee noo keegawte mwæem mvunen mvù ben κηκηε ben ε bonyii bomew ke. É ben gee nonen, tu è nu ncese wvù jee fô Nyo' le.

¹⁷ Ben eyuukè bonyii bò nu bikuu binen e, geè no bó shieele, njefo bó taale fô biyoy binen e diæwe bonyii bò kee le bó nu ke etaje diuw ekumε lemme dibole ê Nyo'. Ben egeè nonen wvu le bó egee lemme dibole bô nlanlan, ε è yaa nu ke shen shen ke. É bó gee shen shen, fifie saa efici ben ke.

¹⁸ Ben ebunleè fô bese le. Bese kee naa keceey le ke fitele saake bese yí fiε fimew e ke, njefo bese ké no shieele keegee fiε ficii bô n'wvum. ¹⁹ Me nlooci naa nleke baay le ben ebunleè, wvu le è nulo é me en'yaŋsen enkase ento fô ben e.

Bunle bô ngayma

²⁰ Nyo' wvù nu Nyo' kembonen nu wvù to kasε bvuse Jisos wvù Tata wesebeene wvù nu Ncey Njée wvu baay yí kpwe le. Wvú to bvuse fele yí mvungay mvu elemε ke moŋkan mò mey lo le. ²¹ Me nleke le wvú enya ben bô mwæem mvù jee mvunciim, wvu le ben egee fiε ficii fi wvú shieele. Me nleke ten le wvú elemtè fiε ficii yí yene le can Jisos Klistu le fi wvú yene le fí jee wvú le. Beene

13:14 11:9-10, 13, 16; 12:22, 28; Fili 3:20; 2Kol 5:6; 1Bi 2:11; Mwm 21:2

13:15 εε 5:19-20; Mben 50:14, 23 **13:16** Gal 6:10; Fili 4:18

13:17 Esek 3:17; Lem 20:28-31; 1Kol 16:16 **13:18** 10:22; Lum 15:30; 2Kol

1:12; Lem 24:16 **13:20** 12:14; Lum 5:1; 2Kol 13:11; 8:6; 9:12 **13:21** εε 2:10; Fili 2:12-13

enyaà mbense ê Jisos Klistu wvun sekecii se ŋka. Fí enù nonen.

²² Boom bo bwεem e, me nleke le ben ekuu shém eyuw diew ntefe yì me nsarj fô ben e yin. Fieε fi me nsarj nu ke nen kfuy. ²³ Me ŋgomte le ben ekiεε le waa bwee wesebeene wvù Timatio nu ε bó ε bvuse wase wvú yew ncaw e. É wvú yansene lo ε to, é bee wvú ke elen ekale kemwaarj eto eyen ben e. ²⁴ Ben egay bonyii bò nu bikuu binen e bocii noo bonyii bò è nu bo Nyo' le bocii enya ê me. Boom bo bwee wesebeene le bo Itali ciinse ten ŋgayma ê ben. ²⁵ Nyo' ebuw ben bocii bô kembonen.

Ŋwa' Nyo' Moŋkan mo MonƐm New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
